

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 119/2025-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a ústavnej sťažnosti maloletých sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených zákonnými zástupcami matkou [REDAKOVANÉ] a otcom [REDAKOVANÉ], právne zastúpených Škubla & Partneri s. r. o., Digital Park II, Einsteinova 25, Bratislava, proti postupu Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-72/NKA-BA2-2019 a proti postupu Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. VII/1 Gv 26/20/1000 takto

r o z h o d o l :

Ústavné sťažnosti **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2 a čl. 22 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry (ďalej len „NAKA“) v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-72/NKA-BA2-2019 spočívajúcim v kontrole obsahu korešpondencie medzi sťažovateľkou a jej manželom [REDAKOVANÉ] v čase po 7. januári 2021, v neprimerane dlhom zadržíavaní listov medzi sťažovateľkou a jej manželom, v písomnom zaznamenávaní časti z korešpondencie medzi sťažovateľkou a jej manželom vrátane následnej dispozície s týmito záznamami. Zároveň sa sťažovateľka domáha vyslovenia porušenia tožných práv, ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom úradu špeciálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. VII/1 Gv 26/20/1000, ktorým odmietol poskytnúť účinnú nápravu a ochranu proti zásahu do jej práv postupom NAKA. Sťažovateľka navrhuje uložiť NAKA povinnosť bez zbytočného odkladu ukončiť akúkoľvek dispozíciu s výpismi z korešpondencie, takéto výpisy

zničiť a splnenie tejto povinnosti preukázať, priznať jej primerané finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. Maloletí s'ťažovatelia sa ústavnou s'ťažnosťou doručenu ústavnému súdu 17. júla 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2 a čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy, práva podľa čl. 8 a čl. 18 dohovoru, ako aj svojho práva podľa čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa postupom NAKA v konaní vedenom pod ČVS: PPZ-72/NKA-BA2-2019 spočívajúcim v kontrole obsahu korešpondencie medzi maloletými s'ťažovateľmi a ich otcom [REDACTED] [REDACTED] v čase po 7. januári 2021, v neprimerane dlhom zadržovaní listov medzi maloletými s'ťažovateľmi a ich otcom, ako aj v odmietnutí riadne preveriť doručovanie korešpondencie maloletým s'ťažovateľom od ich otca. Zároveň sa maloletí s'ťažovatelia domáhajú vyslovenia porušenia totožných práv, ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým postupom úradu špeciálnej prokuratúry, ktorým odmietol poskytnúť účinnú nápravu a ochranu proti zásahu do ich práv postupom NAKA. S'ťažovatelia navrhujú uložiť NAKA povinnosť doručiť im bez zbytočného odkladu všetky nedoručené listy od ich otca, priznať im primerané finančné zadost'učinenie vo výške 15 000 eur (od NAKA) a 10 000 eur (od úradu špeciálnej prokuratúry) a náhradu trov konania.

3. Ústavné s'ťažnosti s'ťažovateľky a maloletých s'ťažovateľov boli spojené na spoločné konanie uznesením ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 23/2023-5 zo 6. septembra 2023.

4. Z obsahu ústavných s'ťažností a ich príloh vyplýva, že [REDACTED] (manžel s'ťažovateľky a otec maloletých s'ťažovateľov) bol uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. 7 Tp 5/2020 zo 4. decembra 2020 vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku. Následne o jeho s'ťažnosti proti tomuto prvostupňovému väzobnému rozhodnutiu rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 4 Tost 53/2020 zo 7. januára 2021 tak, že jeho s'ťažnosti vyhovel a po 38 dňoch väzobného stíhania ho prepustil na slobodu.

5. Počas výkonu väzby [REDACTED] mu do Ústavu na výkon väzby Ilava (ďalej len „ústav“) napísala s'ťažovateľka a aj maloletí s'ťažovatelia viacero (v ústavných s'ťažnostiach špecifikovaných, pozn.) listov, s ktorými sa NAKA oboznámila po skončení väzby [REDACTED] [REDACTED] a zároveň vo vzťahu k niektorým z týchto listov vyhotovila stručné výpisy.

6. S'ťažovateľka sa podnetom z 13. júla 2022 podľa § 31 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) adresovaným úradu špeciálnej prokuratúry domáhala preskúmania zákonnosti napadnutého postupu NAKA. Úrad špeciálnej prokuratúry tento podnet s'ťažovateľky vybavil upovedomením č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-247 z 8. augusta 2022, ktorým konštatoval: a) dôvodnosť námietok s'ťažovateľky vo vzťahu ku kontrole korešpondencie medzi ňou a jej manželom v čase po skončení väzby manžela; b) dôvodnosť námietok s'ťažovateľky vo vzťahu k neprimerane dlhej dobe, počas ktorej NAKA túto korešpondenciu skúmala a zadržovala; c) nedôvodnosť námietok s'ťažovateľky vo vzťahu k tvorbe výpisov z danej korešpondencie zo strany NAKA; d) nedostatok právomoci úradu špeciálnej prokuratúry prijať vo vzťahu k zásahu do práv s'ťažovateľky akékoľvek nápravné a ochranné opatrenia. S'ťažovateľka následne opakovaným podnetom podľa § 36 zákona o prokuratúre požiadala o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu, pričom úrad špeciálnej prokuratúry tento opakovaný podnet vybavil upovedomením č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-

280 z 19. januára 2023, v ktorom konštatoval, že vo vybavení podnetu nezistil žiadne pochybenie a opakovaný podnet sťažovateľky ako nedôvodný odložil.

7. Maloletí sťažovatelia sa podnetom z 30. novembra 2022 podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre adresovaným úradu špeciálnej prokuratúry domáhali preskúmania zákonnosti napadnutého postupu NAKA (vrátane vrátenia nedoručených listových zásielok, ktoré im z väzby adresoval ich otec). Úrad špeciálnej prokuratúry tento podnet maloletých sťažovateľov vybavil upovedomením č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-272 z 19. januára 2023, ktorým konštatoval: a) dôvodnosť námietok maloletých sťažovateľov vo vzťahu ku kontrole korešpondencie medzi nimi a ich otcom v čase po skončení väzby otca; b) dôvodnosť námietok maloletých sťažovateľov vo vzťahu k neprimerane dlhej dobe, počas ktorej NAKA túto korešpondenciu skúmala a zadržovala; c) nedôvodnosť námietok maloletých sťažovateľov vo vzťahu k tvrdeniu o nedoručení všetkých listov od ich otca; d) nedostatok právomoci úradu špeciálnej prokuratúry prijať vo vzťahu k zásahu do práv maloletých sťažovateľov akékoľvek nápravné a ochranné opatrenia. Maloletí sťažovatelia následne opakovaným podnetom podľa § 36 zákona o prokuratúre požiadali o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu, pričom úrad špeciálnej prokuratúry tento opakovaný podnet vybavil upovedomením č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-290 zo 16. mája 2023, v ktorom konštatoval, že vo vybavení podnetu nezistil žiadne pochybenie a opakovaný podnet maloletých sťažovateľov ako nedôvodný odložil.

8. Sťažovateľka a maloletí sťažovatelia v podstatnom namietajú, že napadnutým postupom NAKA bolo zasiahnuté do označených práv sťažovateľov – manželky a maloletých synov trestne stíhaného [REDAKOVANÉ] tým, že vo vzťahu k dotknutej súkromnej korešpondencii medzi sťažovateľmi a [REDAKOVANÉ] sa NAKA oboznámila s jej obsahom a kontrolovala ju po skončení jeho väzby, neprimerane dlho s ňou nakladala (počas väzby, ako aj po jej skončení), časť obsahu si zaznamenávala (v prípade sťažovateľky) napriek tomu, že na takýto postup chýbal akýkoľvek zákonný základ, čím boli porušené označené práva sťažovateľov. Sťažovatelia síce podali podnety, resp. opakované podnety úradu špeciálnej prokuratúry, ktorý pri ich vybavení na jednej strane čiastočne konštatoval dôvodnosť ich námietok, no na druhej strane súčasne ustálil nedostatok svojej právomoci prijať vo vzťahu k zásahu do práv sťažovateľov akékoľvek nápravné a ochranné opatrenia. Takýto výsledok sťažovatelia nepovažujú za poskytnutie účinnej nápravy a ochrany vo vzťahu k zásahu do ich označených práv.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd ústavné sťažnosti predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavné sťažnosti obsahujú všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na ich odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľmi formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavné sťažnosti je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to v časti z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na ich prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde], v časti z dôvodu ich neprípustnosti [§ 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde] a v časti z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

II.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým postupom NAKA, postupom a upovedomením úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-247 z 8. augusta 2022 a upovedomením úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-272 z 19. januára 2023:

11. Ústavný súd na úvod konštatuje, že pri posúdení dôvodnosti ústavných sťažností sťažovateľky a maloletých sťažovateľov v tejto časti vychádzal zo záverov, ku ktorým ústavný súd dospel už v uznesení č. k. IV. ÚS 70/2024-19 z 20. februára 2024, ktorým pre nedostatok právomoci ústavného súdu a zároveň ako neprípustnú odmietol súvisiacu ústavnú sťažnosť [redacted] (švagrinej [redacted], pozn.) v časti smerujúcej proti napadnutému postupu NAKA a nadväzujúcemu upovedomeniu úradu špeciálnej prokuratúry, ktorým bol vybavený jej podnet.

12. Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv napadnutým postupom NAKA, upovedomením úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-247 z 8. augusta 2022 (ktorým bol vybavený podnet sťažovateľky, pozn.) a upovedomením úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-272 z 19. januára 2023 (ktorým bol vybavený podnet maloletých sťažovateľov, pozn.) ústavný súd v prvom rade poukazuje na princíp subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Právomoc ústavného súdu predstavuje v tomto kontexte *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ku ktorého uplatneniu dôjde až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popretie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorého právne dôsledky sú premietnuté do § 56 ods. 2 a do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04).

13. Vychádzajúc z princípu subsidiarity, ústavný súd tiež zdôrazňuje, že ak zákon o ústavnom súde podmieňuje prípustnosť ústavnej sťažnosti vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje sťažovateľovi na ochranu jeho práva, tak o to viac je podmienkou prípustnosti ústavnej sťažnosti uplatňovanie práva, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, riadnym, zákonom predpísaným spôsobom (m. m. III. ÚS 1/04). Sťažovateľ nemá na výber, ktorý z existujúcich systémov súdnej ochrany využije, ale je povinný postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú má právomoc ústavný súd. Iba za predpokladu, že sťažovateľ vyčerpal všetky jemu dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie je úspešný, môže sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

14. Podľa § 59 zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone väzby“) dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave (na výkon väzby, pozn.) vykonáva prokurátor podľa osobitného predpisu. Týmto osobitným predpisom je zákon o prokuratúre. Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre prokurátor dozerá na to, aby v celách policajného zaistenia, v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, ochranné liečenie, ochranná výchova alebo detencia, boli držané alebo umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy. Podľa § 31 ods. 1 a 2 zákona o prokuratúre prokurátor vykonáva svoju pôsobnosť v rozsahu ustanovenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány. Podnetom sa rozumie podanie, ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti.

15. Sťažovateľka sa obrátila na úrad špeciálnej prokuratúry s podnetom podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre. Úrad špeciálnej prokuratúry vybavil jej podnet upovedomením č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-247 z 8. augusta 2022 a následne jej opakovaný podnet vybavil upovedomením č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-280 z 19. januára 2023.

16. Maloletí sťažovatelia sa taktiež obrátili na úrad špeciálnej prokuratúry s podnetom podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre. Úrad špeciálnej prokuratúry vybavil ich podnet upovedomením č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-272 z 19. januára 2023 a následne ich opakovaný podnet vybavil upovedomením č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-290 zo 16. mája 2023.

17. V kontexte argumentácie sťažovateľky a maloletých sťažovateľov považuje ústavný súd za rozhodujúce, že ich podnety podané úradu špeciálnej prokuratúry podľa zákona o prokuratúre sú podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu účinným prostriedkom na poskytnutie ochrany základných práv v súvislosti s výkonom väzby (napr. I. ÚS 186/05, I. ÚS 112/06, II. ÚS 94/06, II. ÚS 21/2010, II. ÚS 312/2020, IV. ÚS 158/03, IV. ÚS 330/04, IV. ÚS 53/05, IV. ÚS 387/2018, IV. ÚS 79/2021). Podnet založil povinnosť prokurátora (opakovaný podnet aj nadriadeného prokurátora, pozn.) sa ním zaoberať, vybaviť ho a spôsob vybavenia oznámiť podnecovateľovi (napr. II. ÚS 360/2014, II. ÚS 312/2020, III. ÚS 719/2016, IV. ÚS 14/2014, IV. ÚS 193/2014, IV. ÚS 79/2021, IV. ÚS 427/2021). Podnety aj opakované podnety sťažovateľky a maloletých sťažovateľov boli meritórne vybavené, pričom úrad špeciálnej prokuratúry uznal: i) dôvodnosť námietok sťažovateľky vo vzťahu ku kontrole korešpondencie medzi ňou a jej manželom v čase po skončení väzby manžela; ii) dôvodnosť námietok sťažovateľky vo vzťahu k neprimerane dlhej dobe, počas ktorej NAKA túto korešpondenciu skúmala a zadržovala; iii) dôvodnosť námietok maloletých sťažovateľov vo vzťahu ku kontrole korešpondencie medzi nimi a ich otcom v čase po skončení väzby otca; iv) dôvodnosť námietok maloletých sťažovateľov vo vzťahu k neprimerane dlhej dobe, počas ktorej NAKA túto korešpondenciu skúmala a zadržovala.

18. Z uvedených dôvodov je potrebné ústavné sťažnosti v častiach, v ktorých smerujú proti napadnutému postupu NAKA, resp. následne proti postupu úradu špeciálnej prokuratúry pri vybavovaní podnetu sťažovateľky (zavŕšenému upovedomením č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-247 z 8. augusta 2022) a pri vybavovaní podnetu maloletých sťažovateľov (zavŕšenému upovedomením č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-272 z 19. januára 2023) odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na ich prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde. Sťažovatelia mali

k dispozícii účinný právny prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv proti postupu NAKA, resp. časti postupu úradu špeciálnej prokuratúry, a preto nie je daný dôvod, aby ústavný súd vstupoval do ich právomoci.

19. V súlade so závermi ústavného súdu formulovanými v uznesení ústavného súdu č. k. IV. ÚS 70/2024-19 z 20. februára 2024 ústavný súd zároveň konštatuje aj neprípustnosť tejto časti ústavnej sťažnosti.

20. V predmetnom trestnom konaní síce sťažovateľka a ani maloletí sťažovatelia nemali relevantné procesné postavenie, pokiaľ ale ide o porušenie ich práv napadnutým postupom NAKA, môžu sa domáhať ujmy, ktorá im týmto postupom vznikla, prostredníctvom právnych prostriedkov upravených v zákone č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“). V tomto zmysle ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 282/2011 alebo sp. zn. IV. ÚS 328/2011, v ktorých k uvedenej problematike (nahliadnutie do korešpondencie po prepustení obvineného z väzby na slobodu) zaujal jednoznačné stanovisko o možnosti domáhať sa takto vzniknutej ujmy nesprávnym postupom orgánu činného v trestnom konaní práve na základe uvedeného zákona.

21. Podľa § 3 ods. 1 písm. d) zákona o zodpovednosti za škodu štát zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci nesprávnym úradným postupom pri výkone verejnej moci. Pojem nesprávny úradný postup definuje § 9 zákona otvorene s demonštratívnym výpočtom okolností, ktoré možno posúdiť ako nesprávny úradný postup, a taxatívnym výpočtom okolností, ktoré za nesprávny úradný postup považovať nemožno. Súčasťou tohto negatívneho taxatívneho výpočtu nie sú postupy orgánu činného v trestnom konaní podľa Trestného poriadku alebo podľa zákona o výkone väzby, a preto o nich treba uvažovať pri výklade samotného pojmu nesprávny úradný postup pri výkone verejnej moci (napr. I. ÚS 205/2021, III. ÚS 454-6/2022, III. ÚS 345/2023, III. ÚS 397/2023, III. ÚS 472/2023).

22. Podstatou ústavnoprávnych námietok sťažovateľky a maloletých sťažovateľov v rozsahu smerujúcom proti napadnutému postupu NAKA je tvrdenie o nesprávnom úradnom postupe, ktoré možno podriaďiť pod § 9 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu. Na tom nemení nič ani § 9 ods. 5 zákona o zodpovednosti za škodu, ktorý ako podmienku nesprávneho úradného postupu vyšetrovateľa (NAKA) ustanovuje výsledok vybavenia žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľa prokurátorom. Takáto podmienka sa vzťahuje len na porušenie povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, na nečinnosť pri výkone verejnej moci alebo zbytočné prietahy.

23. Nároky na náhradu škody je možné uplatniť podľa § 15 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu žiadosťou o predbežné prerokovanie na príslušnom orgáne podľa § 4 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu. Ak tento orgán nárok na náhradu škody v celom rozsahu neuspokojí, môžu sa sťažovateľka a maloletí sťažovatelia ako poškodení domáhať uspokojenia nároku na všeobecnom súde (§ 16 ods. 4 zákona o zodpovednosti za škodu). Súčasťou tohto nároku nie je len náhrada skutočnej škody a ušlého zisku, ale aj nárok na to, aby bolo konštatované porušenie práva, keďže všeobecný súd sa musí primárne vysporiadať s jeho základom tak, že musí určiť, či tvrdené konanie orgánov štátu (v tomto prípade NAKA) bolo nesprávnym, a teda protiprávnym úradným postupom (m. m. napr. III. ÚS 455/2022). Ak došlo k nesprávnemu úradnému postupu a iba samotné

konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa poškodeným aj nemajetková ujma v peniazoch (§ 17 ods. 2 zákona o zodpovednosti za škodu).

24. Záver o nesprávnosti úradného postupu NAKA vyplýva už z upovedomenia úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-247 z 8. augusta 2022 (ktorým bol vybavený podnet sťažovateľky, pozn.), resp. z upovedomenia úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-272 z 19. januára 2023 (ktorým bol vybavený podnet maloletých sťažovateľov, pozn.). Sťažovateľkou a maloletými sťažovateľmi tvrdené porušenie základných práv možno v rovine podústavného práva podriaďovať pod nesprávny úradný postup podľa zákona o zodpovednosti za škodu. Pre tento tvrdený nesprávny úradný postup NAKA môžu sťažovateľka a maloletí sťažovatelia najskôr na príslušnom orgáne a potom na všeobecnom súde uplatniť svoj nárok, ktorého súčasťou môže byť aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy tak, ako si ho uplatnili v podobe finančného zadosťučinenia v ústavnej sťažnosti (m. m. napr. III. ÚS 455/2022).

25. Ústavný súd v súlade so závermi ústavného súdu formulovanými v uznesení ústavného súdu č. k. IV. ÚS 70/2024-19 z 20. februára 2024 uzatvára, že sťažovateľka a maloletí sťažovatelia v rozsahu analyzovaných sťažnostných námietok nevyužili právne prostriedky, ktoré im v okolnostiach prípadu priznáva účinná právna úprava (m. m. napr. III. ÚS 455/2022, III. ÚS 472/2023), a preto sú ústavné sťažnosti v tejto časti zároveň aj neprípustné podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde a ako také boli v predmetnej časti podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnuté.

II.2. K namietanému porušeniu označených práv postupom a upovedomením úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-280 z 19. januára 2023 a upovedomením úradu špeciálnej prokuratúry č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-290 zo 16. mája 2023:

26. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realita by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

27. Súčasťou základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj právo dotknutej osoby požiadať o ochranu svojich práv príslušné orgány prokuratúry, či už prostredníctvom podnetu, alebo opakovaného podnetu podľa zákona o prokuratúre (III. ÚS 558/2017), ktorým môže žiadať, aby prokuratúra uplatnila svoju právomoc vyplývajúcu z osobitného predpisu, alebo aj podaniami podľa Trestného poriadku, o ktorých sú povinné konať a rozhodnúť orgány prokuratúry. Tomuto právu zodpovedá povinnosť príslušných orgánov prokuratúry zákonom ustanoveným postupom sa takýmto podnetom (návrhom) zaoberať a o jeho vybavení dotknutú osobu vyrozumieť. Dodržaná musí byť pritom povinnosť ústavne súladného výkladu (čl. 2 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 152 ods. 4 ústavy) aplikovaných zákonných ustanovení

upravujúcich podmienky poskytovania súdnej alebo inej právnej ochrany spôsobom rešpektujúcim podstatu a zmysel uvedeného základného práva. Súčasťou tohto práva dotknutej osoby nie je ale právo, aby príslušné orgány prokuratúry jej podnetu alebo návrhu vyhovel (I. ÚS 519/2020).

28. Upovedomením č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-280 z 19. januára 2023 bol vybavený opakovaný podnet sťažovateľky. Sťažovateľka v opakovanom podnete v podstatnom namietala, že úrad špeciálnej prokuratúry v upovedomení č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-247 z 8. augusta 2022 (ktorým bol vybavený jej podnet, pozn.) dospel k záveru, že zákon mu vo vzťahu k zisteným nedostatkom neumožňuje prijať žiadne opatrenia (podľa názoru sťažovateľky dozorujúci prokurátor bol oprávnený v predmetnej trestnej veci zabezpečiť zničenie poznámok z kontrolovanej korešpondencie). Sťažovateľka v opakovanom podnete taktiež namietala, že úrad špeciálnej prokuratúry mal v napádanom upovedomení uviesť, ktoré konkrétne základné práva sťažovateľky boli zisteným nezákonným postupom NAKA porušené.

29. Úrad špeciálnej prokuratúry v upovedomení č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-280 z 19. januára 2023 v podstatnom uviedol, že dozorujúci prokurátor zistil a skonštatoval v namietanom vybavení podnetu porušenie zákona zo strany NAKA, konkrétne § 20 ods. 3 a § 2a ods. 1 zákona o výkone väzby, pričom zo žiadneho všeobecne záväzného právneho predpisu nevyplýva, že by bol prokurátor vybavujúci podnet povinný enumerovať základné ľudské práva a slobody, ktorých porušenie preskúmaným postupom nastalo alebo mohlo nastať, zákon mu ukladá „*prešetriť všetky okolnosti rozhodné pre posúdenie, či došlo k porušeniu zákona*“. Pokiaľ ide o opatrenia, ktoré mal dozorujúci prokurátor podľa názoru sťažovateľky prijať na odstránenie porušenia zákona (v podstate nariadiť zničenie poznámok z kontrolovanej korešpondencie), úrad špeciálnej prokuratúry uviedol, že na takéto opatrenie nie je dozorujúci prokurátor podľa zákona oprávnený. Trestný poriadok obsahuje určité ustanovenia o zničení dôkazov nachádzajúcich sa vo vyšetrovacom spise (§ 97 ods. 4, § 98 ods. 3, § 109 ods. 2, § 111 ods. 4, § 112 ods. 4, § 113 ods. 3, § 114 ods. 2, § 115 ods. 1, § 116 ods. 3, § 118 ods. 8 Trestného poriadku), avšak žiadne z týchto ustanovení vecne nedopadá na situáciu, ktorá je v tejto veci preskúmaná, dokonca tieto ustanovenia sa primárne neviažu na akúkoľvek nezákonnosť predchádzajúceho postupu orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu. Inak povedané, Trestný poriadok ani iný všeobecne záväzný právny predpis neobsahujú ustanovenia, podľa ktorých by bolo možné zničiť časť vyšetrovacieho spisu bez ďalšieho na základe zistenia, že táto bola získaná v rozpore so zákonom. Ide o obdobnú situáciu, v ktorej by napríklad bola konštatovaná nezákonnosť príkazu na domovú prehliadku a takisto zápisnica z nej nie je zničená, ale ostáva súčasťou vyšetrovacieho spisu. Zákonnosť a prípustnosť dôkazu sa totiž vždy hodnotí až pri jeho posúdení konajúcim orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom. V danej veci akákoľvek evidencia a poznámky z korešpondencie nie sú nijak v predmetnom konaní používané proti žiadnej osobe (trestné stíhanie bolo prerušené v zmysle § 228 ods. 1 Trestného poriadku) a nie sú ani verejne prístupné. Ustanovenia o zničení akejkoľvek časti vyšetrovacieho spisu neobsahuje ani vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 618/2005 Z. z. o tvorbe spisu orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi v znení neskorších predpisov. Nadväzujúc na uvedené, úrad špeciálnej prokuratúry poukázal na to, že podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, a teda v prípade, ak by dozorujúci prokurátor akceptoval návrh sťažovateľky a nariadil by zničenie časti vyšetrovacieho spisu na základe neexistujúceho ustanovenia všeobecne záväzného právneho predpisu, vo všeobecnosti by tým

prekročil minimálne ústavnoprávny limit toho, čo môžu štátne orgány konať. Vzhľadom na uvedené úrad špeciálnej prokuratúry nezistil pri vybavovaní pôvodného podnetu sťažovateľky žiadne pochybenia.

30. Upovedomením č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-290 zo 16. mája 2023 bol vybavený opakovaný podnet maloletých sťažovateľov. Maloletí sťažovatelia v opakovanom podnete v podstatnom namietali, že úrad špeciálnej prokuratúry v upovedomení č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-272 z 19. januára 2023 (ktorým bol vybavený ich podnet, pozn.) dospel k záveru, že zákon mu vo vzťahu k zisteným nedostatkom neumožňuje prijať žiadne opatrenia (podľa názoru maloletých sťažovateľov dozorujúci prokurátor mal k dispozícii možnosti na vykonanie kontroly už prepustenej korešpondencie, resp. mal k dispozícii konkrétny spôsob vykonania nápravy vo vzťahu k zásielkam, ktoré mali byť odoslané otcom maloletých sťažovateľov, avšak maloletým sťažovateľom neboli doručené).

31. Úrad špeciálnej prokuratúry sa v upovedomení č. k. VII/1 Gv 26/20/1000-290 zo 16. mája 2023 stotožnil so závermi predmetného upovedomenia, ktorým bol vybavený podnet maloletých sťažovateľov, v zmysle ktorých pokiaľ existujú rozdiely v evidencii pošty medzi ústavom a vyšetrovateľkou, nezakladá to ešte záver o tom, že nejaké listy neboli doručené. Úrad špeciálnej prokuratúry poukázal na to, že v evidencii ústavu je evidovaných celkom 16 listov od otca maloletým sťažovateľom a v evidencii vyšetrovateľky sa nachádza 17 prepustených listov maloletým sťažovateľom. Vo vzťahu k argumentácii maloletých sťažovateľov, že im bolo doručených 18 listov a nebolo im doručených 14 listov, z čoho vyplýva, že podľa maloletých sťažovateľov by listov malo byť v súhrne 32, úrad špeciálnej prokuratúry uviedol, že z evidencie ústavu takýto počet listov rozhodne nevyplýva. Rozdiely v evidencii existujú (16 zaevidovaných listov v evidencii ústavu vs. 17 prepustených listov v evidencii vyšetrovateľky, pozn.), avšak podľa názoru úradu špeciálnej prokuratúry nemožno uzavrieť, že by z akejkoľvek objektívnej okolnosti vyplývalo nedoručenie 14 listov od otca maloletým sťažovateľom. Podľa názoru úradu špeciálnej prokuratúry teda nemožno dospieť k záveru o tom, že by nejaké listy od otca maloletým sťažovateľom boli podané na zaslanie v ústave a tieto by boli následne vyšetrovateľkou zadržané, a preto ani dozorujúci prokurátor nemôže vyhovieť žiadosti maloletých sťažovateľov, aby dal pokyn vyšetrovateľke na prepustenie údajne zadrživanej pošty. Na pozitívny záver v tomto smere pritom nepostačuje tvrdenie otca maloletých sťažovateľov, že písal listy deťom „na dennej báze“. Vzhľadom na uvedené úrad špeciálnej prokuratúry nezistil pri vybavovaní pôvodného podnetu maloletých sťažovateľov žiadne pochybenia.

32. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ústavných sťažností skúmal, či skutkové a právne závery úradu špeciálnej prokuratúry, ku ktorým dospel v predmetných upovedomeniach, neboli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a či jeho postup, ako aj záver, ku ktorému dospel, sú z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné a zároveň či v dôsledku tohto postupu a rozhodnutia nedošlo k porušeniu označených práv sťažovateľky a maloletých sťažovateľov.

33. V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné najprv pojmovo vymedziť charakter upovedomenia práve s osobitným zreteľom na podstatu sťažnostných námietok. Upovedomenie patrí k procesným úkonom orgánov činných v trestnom konaní, resp. súdu. Spravidla je reakciou na žiadosť, návrh, podnet alebo iné podanie subjektu trestného konania odlišného od orgánu činného v trestnom konaní. Trestný poriadok ráta s inštitútom upovedomenia nielen ako

vyrozmienia na žiadost' o preskúmanie postupu policajta podľa § 210 Trestného poriadku, ale môže ísť napríklad aj o upovedomenie poškodeného o zaistení jeho nároku (§ 50 ods. 6 Trestného poriadku), o upovedomenie obvineného a jeho obhajcu týkajúce sa žiadosti obvineného o prepustenie z väzby na slobodu (§ 79 ods. 3 Trestného poriadku) či upovedomenie obvineného a poškodeného o vrátení veci [§ 230 ods. 2 písm. d) Trestného poriadku]. Zo sémantického hľadiska sa upovedomením orgánu činného v trestnom konaní rozumie poskytnutie vyrozmienia o procesnom úkone (vykonanom alebo plánovanom) alebo na základe žiadosti subjektu trestného konania o tom, či je v jeho právomoci vyhovieť podaniu podávateľa a v pozitívnom prípade oznámiť mu rozsah prijatých opatrení. Ak argumenty podávateľa nemožno akceptovať, v upovedomení sa uvedú dôvody, ktoré bránia prijať ním požadované opatrenia (I. ÚS 402/2022). Aj zákon o prokuratúre predpokladá upovedomenie podávateľa podnetu ako formálne vyjadrenie jeho vybavenia v § 35 a § 36.

34. Trestný poriadok ani zákon o prokuratúre nepredpisujú náležitosti upovedomenia. Obsah aj rozsah upovedomenia sú tak ponechané na úvahe jeho spracovateľa. Napriek tomu musí mať upovedomenie orgánov činných v trestnom konaní kvalitu, ktorá zodpovedá povahe procesného úkonu, ktorého sa dotýka, obsahu podania podávateľa a osobitostiam trestného konania, najmä jeho štádiu, v ktorom sa poskytuje. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené dodáva, že na inštitút upovedomenia nemožno klásť rovnaké požiadavky, aké sú v zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu, resp. Európskeho súdu pre ľudské práva kladené na odôvodnenia súdnych rozhodnutí (m. m. I. ÚS 402/2022, IV. ÚS 534/2012, III. ÚS 384/2015).

35. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd po ústavnom prieskume predmetných upovedomení konštatuje, že ich nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, pričom právne závery vyslovené úradom špeciálnej prokuratúry v predmetných upovedomeniach je nutné považovať za výraz autonómneho prokurátorského rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je oprávnený v tomto prípade zasahovať. Z odôvodnenia predmetných upovedomení nevyplýva, že by sťažovateľke, resp. maloletým sťažovateľom bola odopretá iná právna ochrana alebo že by úrad špeciálnej prokuratúry odmietol poskytnúť ochranu sťažovateľke alebo maloletým sťažovateľom v niektorej z otázok, ktoré boli predmetom jeho prieskumu. Úrad špeciálnej prokuratúry taktiež poukázal na zákonný rámec svojej právomoci podľa zákona o prokuratúre. Vo výsledku ústavný súd nepovažuje postup úradu špeciálnej prokuratúry za neposkytnutie účinnej právnej ochrany, pretože v konečnom dôsledku tento, naopak, vyvoláva určité právne následky, ktoré je možné rozvinúť už naznačeným postupom (v civilnom sporovom konaní).

36. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel k záveru, že napadnutý postup úradu špeciálnej prokuratúry nesignalizuje možnosť porušenia základného práva sťažovateľky a maloletých sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorej dôvodnosť by bolo potrebné preskúmať po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, resp. ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým postupom úradu špeciálnej prokuratúry na jednej strane a obsahom tohto základného práva na strane druhej neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti v rámci predbežného prerokovania odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

37. Pokiaľ ide o sťažovateľkou, resp. maloletými sťažovateľmi namietané porušenie základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2 a čl. 22 ods. 1 a 2 ústavy, práva podľa čl. 8 a čl. 18 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 16 Dohovoru o právach dieťaťa, z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka, resp. maloletí sťažovatelia svoju argumentáciu o tomto porušení odvodzujú od namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Keďže však ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, nemohlo v takomto prípade dôjsť ani k porušeniu ostatných označených práv. Ústavný súd preto podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť aj v tejto jej časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

38. Keďže ústavný súd ústavné sťažnosti ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky a maloletých sťažovateľov uplatnenými v ich ústavných sťažnostiach.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu